

Kap. 6

Tro på Den Hellige Ånd – Herre og livgiver

I denne leksjonen er vi kommet frem til den tredje trosartikkelen. Denne trosartikkelen har grovt sett to hoveddeler, den første delen handler om Den Hellige Ånd og den andre delen om Kirken. Leksjonene 6 og 7 i læreboken omfatter hver av disse to delene.

Leksjonen begynner med å sirkle inn begrepet ånd, og hvem Den Hellige Ånd er. Deretter hva Den Hellige Ånd gjør, hvordan han er livgiveren og hvordan han inspirerer til et liv som peker utover vårt jordiske liv, eksemplifisert ved Maximilian Kolbes offer i Auschwitz.

Temaene i denne leksjonen blir behandlet i Den katolske kirkes katekisme §§ 683-747; 329-330; 1694-1696; 1817-1820

- Forslag til introduksjonsaktivitet

Ta med et fat som tåler åpen ild, en dott med pussegarn, olivenolje og fyrstikker/lighter, et stearinlys med stake. Finn frem bilder av eller tegn de eksemplene som er nevnt nedenfor.

Gjennomføring:

Når elevene har satt seg, fukt pussegarnet med oljen og legg den på fatet. Tenn på. Mens det brenner spør du om elevene kan komme på hvor vi møter ilden i bibelhistorien.

Muligens husker de ikke så mange tilfeller, men kateketen kan hjelpe dem på gli. Dersom de ikke kommer på det selv, hold opp en tegning av Den brennende tornebusken som vi leser om i 2. Mos 3, og spør om de gjenkjenner den. Forklar om nødvendig.

Dersom de ikke kommer på det selv, hold opp en tegning av ildstøtten som gikk foran hebreerne om natten når de vandret i ørkenen mot det hellige land. Forklar om nødvendig.

Dersom de ikke kommer på det selv, hold opp en tegning av et alter med offerild på. Forklar om nødvendig.

Kanskje kommer elevene på andre referanser til ilden i fra Bibelen også.

Spør elevene hva ilden er et tegn på i disse tekstene, særlig de to første. Svaret er at det er et tegn på Guds nærvær. Ild i forbindelse med ofring kan henspille på renselse og på at ilden er det middel som bringer offeret fra vår verden og over i Guds.

Spør til sist hvilken person i Den hellige Treenighet som særlig er knyttet til ilden, og hvilken historie vi finner det i. Svaret er Den Hellige Ånd og historien er pinsedagsfortellingen (Ap.Gj 2).

Tenn så et stearinlys og la det brenne resten av leksjonen som en påminnelse om Gud, Den Hellige Ånds nærvær.

Be bønne: *Kom hellige Ånd, fyll dine troendes hjerter, og tenn i oss din kjærlighets ild.*

Hvem er Den Hellige Ånd?

Temaet ånder er blitt stort i populærkulturen. Det er utvilsomt et tomrom i menneskets som i vår samtid i ferd med å bli fylt opp av spøkelser, engler, demoner og andre usynlige vesener. I de populærreligiøse strømmingene, som ofte går under samlebetegnelsen New Age, er disse åndene hjelpere for at vi skal kunne utvikle vårt potensiale eller realisere oss selv på ulike måter.

Den katolske tro kjenner i høyeste grad til en ånde verden. Første artikkel i Credo taler om Gud som skaper av alle synlige og usynlige ting. Kjennetegnene på ånder er at de er uten materie, uten kropp, og savner dermed en del av de muligheter mennesket har, men er samtidig ikke knyttet til tid og sted på samme måte som oss mennesker.

Det store skillet i katolsk ontologi går ikke mellom den fysiske verden og den åndelige verden, det går ikke mellom mennesker og engler, men mellom skapt og uskapt. Det er ikke en glidende overgang i guddommelighet fra menneskene via åndene og til Gud, åndene er ikke en form for underguder eller manifestasjoner av den store guddommelige ånd. De er skapte ånder. I den grad de er hellige – noe ikke alle er fordi en stor del av åndene er falne, urene ånder – kommer deres hellighet fra Gud. Den er en gave fra ham. Derfor kan vi bruke betegnelser som "De hellige engler", "De hellige serafer" eller "Den hellige erkeengelen Mikael".

Om Gud sier vi både at han er "hellig" og "ånd". Det er betegnelser som kan benyttes på alle personene i Den Hellige Treenighet, ikke bare om Den Hellige Ånd. Gud er ånd sier Jesus ifølge Joh 4, 24, og "Hellige Gud" er et uttrykk vi ofte bruker i bønn, uten å dermed ville tiltale Den Hellige Ånd alene. Men betegnelsen *Den Hellige Ånd* gjelder utelukkende Den tredje person i Den Hellige Treenighet.

Som med de skapte ånder, kan vi ikke se Den Hellige Ånd. Han er ren ånd, dvs. uten noen materie. Men slik åndene innimellom har opptrådt på synlig vis for mennesker, som for eksempel engelen Gabriel for Maria, kan vi også lese om manifestasjoner av Den Hellige Ånd i Den hellige skrift: han er kommet i skikkelse av en due, ild, vind etc. Disse skal vi ikke forstå som noen slags inkarnasjoner av Den Hellige Ånd, slik Sønnen er inkarnert og er blitt menneske. Den Hellige Ånds manifestasjoner har symbolkarakter, de forklarer noe om Den Hellige Ånd ut fra menneskets erfaringsverden.

- Til gjennomføringen, om skapt og uskapt:

Tegn en tydelig strek midt på tavlen.

Skriv ordet "Uskapt" over streken og "Skapt" under. Forklar at streken er det mest grunnleggende skillet i tilværelsen.

Spør hva som skal skrives over streken. Kanskje svarer de Gud. Hvis ikke, si og skriv det selv. Sett et likhetstegn etter Gud og skriv Den Hellige Treenighet etter det. Spør hvilke personer det er i Den Hellige Treenighet. Sett et nytt likhetstegn på tavlen og skriv Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd.

Spør hva som skal stå under streken. Kanskje foreslår de mennesker og dyr, kanskje planter. Skriv det opp, "planter" nederst, "dyr" litt over og "mennesker" over det.

Spør hvor vi skal plasserer engler og demoner. Forklar at de er en del av Den usynlige skapelsen og de kalles ånder. Skriv opp "Ånder" over mennesker, men under streken i kategorien skapt. Pek på at mennesket står plassert mellom ånder og dyr. Det er fordi mennesket både er ånd og materie, vi er på sett og vis i slekt med både dyr og engler.

Pek til sist på at det er en Ånd som står over streken, som er uskapt – Den Hellige Ånd.

Oppgaver side 66

1. Til samtale.
2. Duen forbinder vi gjerne med fred og uskyld, og også varhet. Ilden forbinder vi med varme, både ødeleggende og noe som gjør at ting kan formes. Den Hellige Ånd har en rensende funksjon på oss og en formende, han gjør oss til nye mennesker. Vi taler også om ild i overført betydning for eksempel om "ildfulle mennesker" slike som er begeistrede og gjerne vil noe. Pusten er tegnet på liv. Luften kan vi ikke se, men det er helt livsnødvendig at den får fylle oss. Skyene er fulle av vann, og i så måte livgivende. De dekker også til for solen. Den Hellige Ånd innhyller Gud, skjuler ham.

Den Hellige Ånd inspirerer og gir liv.

Inspirasjon kommer av det latinske inspirare, og også på latin har det en bokstavelig og en overført betydning, både å blåse på eller inn i og det å inspirere slik vi sier at kunstnere blir.

I Skapelsesberetningen hører vi at Gud inspirerer Adam slik at han blir levende. Han blåser livet inn i ham. Den Hellige Ånd fremstilles som livsprinsippet for vårt fysiske liv. I Esekiels visjon i Esek 37, der Esekiel står fremfor en dal full av tørre ben, hører vi Gud si: *Tal profetisk over disse ben og si til dem: Dere tørre ben, hør Herrens ord! Så sier Herren Gud til disse ben: Se, jeg lar det komme livsånde i dere, så dere blir levende. Jeg lar det komme sener og kjøtt på dere og dekker dere med hud. Så gir jeg dere livsånde, og dere blir levende. Da skal dere sanne at jeg er Herren.»* Livet er blåst inn i oss ved Den Hellige Ånd.

Men også i nyskapelsen er hele Treenigheten virksom. Gud Faderen sender Sønnen og Den Hellige Ånd for å frelse og helliggjøre oss. det overnaturlige livet eller det nye livet, skjer ved Den Hellige Ånd.

Den Hellige Ånd er også en virkekraftig ånd i oss. Han inspirerer, i den overførte betydningen av ordet.

- Forslag til aktivitet.

Skriv som overskrift på tavlen. "Den Hellige Ånd inspirerer".

Tegn en sirkel midt på tavlen og skriv inne i den "inspirasjon"

La elevene komme på synonymer eller andre ord de forbinder med inspirere og inspirasjon.

Til sist, kan disse ordene også kaste lys over hva Den Hellige Ånd gjør?

En mann fylt av Den Hellige Ånd

Maximilian Kolbe gjorde et heroisk valg da han tok en annens plass blant de utvalgte til å dø. Dette, sammen med andre vitnesbyrd fra hans liv, har gjort at Kirken har erklært ham som hellig.

Ingen kan bli hellig i kristen forstand av seg selv. Forutsetningen for et menneskets helliggjørelse er at det mottar Den Hellige Ånd. Hellighet oppnås ved at vi samarbeider med Den Hellige Ånd i vårt liv. Å vokse i hellighet betyr å vokse i Kristuslikhet. Hans liv finner sin form i oss. Fremfor alt er det i Saligprisningene i Matt 5 som tegner opp for oss Kristuslikhetens kjennetegn, slik Katekismen sier: "Saligprisningene tegner Jesu Kristi ansiktstrekk" og videre: "de utsier hvilket kall de troende har" (§1717). I Hver av de åtte saligprisningene har en beskrivelse av ulike nederlag i menneskets verden som kontrasteres med den lykke som venter disse eller som disse allerede på mystisk vis har i eie. Eks: *Salige er de som sørger, for de skal trøstes*. Det går en rett linje fra denne kontrasteringen til Kristi død og oppstandelse, der døden fører til livet.

Veien til livet går gjennom korset, mennesket må miste sitt liv for å finne det (jf. Matt 10, 39). Å miste sitt liv handler om å slippe tak i goder som man kan oppnå i dette livet, for noen, slik som for Maximilian Kolbe, betyr det å slippe tak i dette livet overhode.

For å kunne slippe tak i dette livet må visheten om at et større gode oppnås være tilstede. Vi må ha en forsmak av det som venter. Den hellige Ånd som bor i oss gir oss forsmaken. Han er det nye livet som lever i oss, slik Paulus skriver: *Den hellige ånd som var lovet oss, han som er pantet på vår arv* (Ef 1, 13f).

Sagt av St. Maximilian Kolbe i Auschwitz:

"Alle her har et mål. For de fleste er det å vende hjem til sine koner og familier, eller til sine mødre. For min egen del gir jeg mitt liv til beste for alle mennesker."

- Forslag til samtale.

Ta utgangspunkt i fortellingen om Maximilian Kolbe og i Jesu ord fra Matt 16, 24-26. Hva kan det bety for oss i dag? Hvordan kan vi miste og finne vårt liv?

Oppgaver side 71

1. I alminnelig forstand er håp en tillitsfull, indre holdning i kombinasjon med en positiv forventning om at noe ønskverdig skal skje i fremtiden, selv om man ikke har sikkerhet for at det vil inntreffe. (Fra tysk Wikipedia)

Det kristne håpet er også vendt mot en fremtidig lykke, men da mot det evige liv. Liksom alt håp har sin bakgrunn i lengsler, tar det kristne håp opp i seg alle andre håp og retter dem mot det evige liv. Det kristne håp er en teologal eller guddommelig dyd. Det vil si det er en gave fra Gud som retter oss mot ham.

2. Tro-kors, håp-anker, kjærlighet-hjerte.

3. Til samtale.

4. Til samtale.

5. For å forberede en samtale rundt dette spørsmålet kan det være klokt å se etter hva åndelige veiledere og forfattere sier om det å lytte til Ånden. Et tips er p. Wilfrid Stinissens bok *Hører du vinden blåse*, Verbum 2001. Særlig sidene 52-80.